

Program en Statuten

VAN

De Vooruitstrevend-Liberale Kiesvereniging

„Rotterdam”,

te ROTTERDAM.

Goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 19 Juni 1902, No. 33.

PROGRAMMA

VAN

De Vooruitstrevend-Liberale Kiesvereniging

„ROTTERDAM”,

te ROTTERDAM.

BEGINSELEN.

De Kiesvereniging verklaart voor te staan de handhaving van het Koningschap in zijn tegenwoordigen vorm en te streven naar de ontwikkeling van onze overige grondwettelijke instellingen.

I. Zij is van oordeel, dat de bevolking, zooveel mogelijk in haar geheel, invloed moet kunnen uitoefenen op den wetgevenden arbeid.

Daarom handhaaft zij haar besluit, dat zij is voor algemeen enkelvoudig kiesrecht voor mannen en vrouwen met evenredige vertegenwoordiging.

II. Hoewel zij, naast de zedelijke en verstandelijke verheffing van het volk, de vrije ontwikkeling van den aanleg en de krachten van den Staatsburger noodzakelijk acht voor de vooruitgaande ontwikkeling van de Maatschappij, erkent zij toch, dat de gewijzigde voortbrenging van den maatschappelijken rijkdom den Staat het recht geeft en den plicht oplegt maatregelen te nemen, om de maatschappelijk zwakken te steunen.

Mitsdien acht zij den Staat bevoegd en verplicht, voor zoverre het in de macht van den Staat ligt, den maatschappelijken toestand van de arbeiders te verbeteren, waarbij evenwel de belangen van den middenstand, die onmisbare schakel in onze tegenwoordige samenleving, niet uit het oog mogen worden verloren.

BIBLIOTHEEK RU GRONINGEN

0805 4948

WERKPROGRAMMA.

A. Staatsburgerrechten.

1 De Kiesvereniging zal streven naar Grondwetsherziening, teneinde te kunnen komen tot toepassing van het beginsel in punt I van haar programma uitgedrukt.

2 Mocht algemeen kiesrecht nog niet zijn te verkrijgen, dan zal zij elke poging steunen, teneinde, uit het beginsel van rechtvaardigheid, aan de ongehuwde vrouw, die aan de voor den man gestelde eischen voor het kiesrecht voldoet, dat recht te verzekeren.

B. Sociale Wetgeving.

In aansluiting aan punt II van hare beginselen acht zij in de naastliggende toekomst noodzakelijk:

1. Wettelijke regeling van de arbeidsovereenkomst, o.a. die tusschen patroons en hunne handels- en kantoorbedienden, met nauwkeurige omschrijving van wederzijdsche rechten en verplichtingen.

2. Wettelijke bepalingen ter beperking van overmatigen arbeidsduur en nachtarbeid en ter waarborging van een wekelijkschen rustdag, bij voorkeur den Zondag.

3. Invoering van maximum-arbeidstijd en minimum-loon bij alle werken van openbare lichamen, hetzij deze rechtstreeks, hetzij middellijk als werkgevers optreden.

4. Uitbreiding der ongevallenwet, ter opname van hen, die nu zijn uitgesloten.

5. Verplichte verzekering van de arbeiders tegen ziekte en invaliditeit; en tegen ouderdom met bijdragen van den Staat, waarbij bovendien de deelname behoort open te staan voor hen, die hoewel geen arbeiders zijnde, maatschappelijk met dezen gelijkgesteld kunnen worden.

6. Uitbreiding van de Arbeidswet ter opname van leerlingen, die onder de leerplichtwet vallen.

7. Herziening van de Armenwet ter bereiking van samenwerking tusschen de verschillende armbesturen, en ter erkenning van den plicht der overheid, dat armenzorg niet slechts geschiedt uit politiezorg, maar zich ten doel stelt, de voortwoekering van het pauperisme te keeren.

8. Herziening van de Drankwet ter verkrijging van dieper ingrijpende maatregelen tot beteugeling van het drankmisbruik.
9. Strenge maatregelen van rijkswege tegen woeker en tegen den verkoop van voor 't gebruik ongeschikte levensmiddelen.

C. Handel, Landbouw enz.

1. Naar de behartiging van de belangen van handel, scheepvaart, nijverheid, landbouw, veeteelt, visscherij en mijnbouw worde bij voortduring gestreefd onder handhaving van het vrijhandelstelsel en onder wering ook van die inbreuken op het stelsel, welke op fiscale redenen gegrond zijn.
2. Met het oog op de gewichtige belangen, bij landbouw en veeteelt betrokken, is het een billijke eisch, dat voor dezen tak van bestuur een afzonderlijk ministerie worde ingesteld.
3. De reorganisatie van het consulaatwezen en de overbrenging daarvan naar het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid is zeer gewenscht.
4. Met de verbetering van verkeers- en gemeenschapsmiddelen, ook tusschen afgelegen streken en de centra van bevolking, dient op den ingeslagen weg te worden voortgegaan.
5. Staatseigendom der spoorwegen.
6. In de belangen van den kleinhandel worde meer dan tot dusver het geval was, door wettelijke bepalingen voorzien, o.a. door het nemen van maatregelen tegen oneerlijke concurrentie.
7. Door eene nadere wettelijke regeling van de pachtovereenkomst worde voorkomen, dat de grondeigenaar alle risico ten nadeele van den pachter brengt en hem eene rechtmatige vergoeding voor aangebrachte verbeteringen onthoudt.
8. Afschaffing van het tiendrecht.
9. Het onteigeningsrecht worde herzien, teneinde te bevorderen het meest productieve gebruik van den grond en het uitgeven, tegen grondrente of erfpacht, van kleine stukken grond aan arbeiders.
10. Bevordering van overheidswege van het in cultuur brengen van woeste gronden en het droogleggen van daarvoor geschikte wateren.
11. Herziening van de bepalingen in zake de jacht, waarbij op den voorgrond sta, dat de gebruiker van den grond het toebrengen van schade aan de gewassen niet behoeft te gedoogen.
12. Wettelijke bepalingen op het beladen van zeeschepen, onder Nederlandsche vlag varende.

D. Onderwijs.

Ten aanzien van het onderwijs stelt de Kiesvereening zich voor te bevorderen alle maatregelen, welke de volksopvoeding in al hare vertakkingen kunnen verbeteren.

1. Daarom zal zij ten krachtigste handhaven de belangen van het openbaar onderwijs als dat deel der volksopvoeding, hetwelk allen toekomstigen Staatsburgers ten goede komt.

Evenwel zal zij zich niet verzetten tegen subsidiëering van het bijzonder onderwijs, mits de overheid de waarborgen erlange voor de deugdelijkheid van dat onderwijs en dus van overheidswege bepaalde eischen gesteld worden omtrent inrichting der schoollokalen, aantal lesuren, leérvakken, opleiding, bezoldiging en rechtspositie der onderwijzers.

Het verleen van academische graden met de daaraan verbonden bevoegdheden geschiede alleen onder door den Staat te regelen waarborg voor hare deugdelijkheid.

Verder acht de Kiesvereening noodzakelijk :

2. Wettelijke regeling van het voorbereidend onderwijs.

3. Leerplicht tot het 14de jaar met verplicht voortgezet onderwijs tot het 16de jaar, welk laatste onderwijs geregeld dient te worden naar plaatselijke omstandigheden en de behoeften der leerlingen.

4. Voor den onderwijzer eene 4 of 5 jarige opleiding — ongeveer gelijk aan H.B.S. met 5 jarigen cursus — en daarna eene degelijke vakopleiding.

5. Wettelijke regeling der salariëering en pensioneer van hen, die bij het onderwijs werkzaam zijn, benevens pensioneer hunner weduwen en weezen. Billijke wachtgelden.

6. Wettelijke regeling van den invloed van den klasse-onderwijzer op den gang der schoolzaken.

7. Bemoeiing van overheidswege, voor zoover het particulier initiatief ontbreekt of te kort schiet, met de zorg voor het nooddrufig schoolkind zóó, dat het behoorlijk gekleed en gevoed ter school komt; aanstelling van schoolartsen.

8. Opheffing van de vrijstelling tot het geven van onderwijs in de gymnastiek, en invoering van volledig gymnastiek-onderwijs.

Verbeterd en goed bezoldigd ambtelijk schooltoezicht, waardoor het mogelijk wordt meer deskundigen dan thans daarin op te nemen,

9. Gelijkstelling van de positie der vrouw met die van den man ook wat de opleiding betreft.

10. Dat de openbare lagere school geen standenschool zij en het onderwijs kosteloos.

11. Algemeene invoering van nijverheid-, vak- of ambachts-onderwijs voor hen, die voldoende lager onderwijs hebben genoten.

12. Betere aansluiting van alle takken van onderwijs.

13. Bij gebleken bekwaamheid van onvermogenen gratis openstelling van vakscholen, middelbaar en hooger onderwijs, zoo noodig met verschaffing van leermiddelen en uitbreiding van het beurzenstelsel.

14. Betere voorziening in de behoefte aan middelbaar onderwijs in die streken, welke tot nog toe daarvan verstoken zijn.

15. Vakopleiding voor de leeraren bij het M. U. en voorbereidend Hooger Onderwijs.

E. Rechtswezen.

1. Gelijkstelling, zoo volkomen mogelijk, van man en vrouw voor de Wet.

2. Verbetering van den rechtstoestand van buitenechtelijke kinderen; opheffing van het verbod van onderzoek naar het vaderschap.

3. Uitbreiding der gronden voor echtscheiding.

4. Uitbreiding van het erfrecht van den langstlevenden echtgenoot; opheffing van de wettelijke erfopvolging van verwijderde bloedverwanten.

5. Spoedige invoering van administratieve rechtspraak en regeling van den rechtstoestand der ambtenaren en beambten.

6. Vereenvoudiging van het procesrecht tot verkrijging van snel en goedkoop recht en tot bespoedigde berechting van lichte vergrijpen.

7. Invoering van de voorwaardelijke veroordeeling.

8. Toekenning van schadevergoeding aan onschuldig veroordeelden en aan ten onrechte in voorloopige hechtenis gestelden.

F. Landsverdediging.

1. Algemeene dienstplicht. Verkorting van den eersten oefeningstijd door latere oproeping onder de wapenen, op grond van reeds verkregen militaire en lichamelijke geschiktheid.

2. Vereeniging der Ministeries van Oorlog en van Marine tot één Ministerie van landsverdediging.

3. Herziening van het militaire strafrecht en van de militaire strafrechtspleging; in verband daarmede berechting van ernstige militaire delicten in vreedestijd door den burgerlijken rechter in samenwerking met de militaire overheid.

G. Belastingwezen.

1. Bij de herziening van bestaande of de invoering van nieuwe belastingen behoort het beginsel van belasting naar draagkracht beter tot zijn recht te komen.

Samenvoeging van de vermogens- en bedrijfsbelasting tot ééne inkomstenbelasting.

2. Ruimere toepassing van progressie in de directe rijks- en gemeentebelastingen en invoering daarvan in de successiebelasting, ook in de rechte lijn.

3. Afschaffing of aanmerkelijke verlaging van accijnsen op eerste-uitgaven; belasting op goederen in de doode hand.

4. Bevoegdheid der gemeentebesturen om personen, die hun woonplaats niet hebben in de gemeente, waar zij hun werkkring of grondbezit hebben, naar billijkheid te laten bijdragen in de plaatselijke belasting.

H. Koloniën.

1. De Staat bescherme de rechten en belangen der inlanders en bevordere de ontwikkeling der natuurlijke bronnen van welvaart.

2. Er worde gestreefd naar :

a. scheiding van de finantiën dezer gewesten van die van het moederland;

b. zelfbestuur der koloniën.

3. Reorganisatie der koloniale zee- en landmacht op den grondslag van onafhankelijkheid van de strijdkrachten van het Moederland.

Ondergeteekende verklaart in te stemmen met het Program en de Statuten van
De Vooruitstrevend-Liberale Kiesvereniging „Rotterdam”, goedgekeurd bij Koninklijk
Besluit van 19 Juni 1902, No. 33, en wenst hied te worden van bovengenoemde Kies-
vereniging tegen een jaarlijksche contributie van.....

ROTTERDAM, ...

(Handtekening)

Adres: den Heer **A. VERHAGE**,
Crooswijkschesingel 11.